

Prinsipper for organisering og opplæring av flerspråklige elever i grunnskolen i Sarpsborg kommune

På bakgrunn av bestilling i HP 2013-2016 ble en arbeidsgruppe oppnevnt av kommunesjefen for å vurdere en omorganisering innen fagfeltet for å gi økt effektivitet og kvalitet i opplæringen av de flerspråklige elevene i Sarpsborgskolen; både de nyankomne og de som har bodd her noen år. Arbeidet var ferdig høsten 2013 og arbeidsgruppen overleverte sine anbefalinger i en rapport til kommunesjefen. Rapporten beskrev noen hovedprinsipper for hvordan organisere og gi opplæring til flerspråklige elever i Sarpsborgskolen.

I det følgende er det gitt noen hovedpunkter som skal legges til grunn for all opplæring av målgruppen, og er således å betrakte som et styringsdokument i forhold til hvordan skolene i Sarpsborg kommune skal organisere og forholde seg.

Forutsetninger:

- *Norsksenteret skal være et ressurscenter for flerspråklig opplæring i Sarpsborgskolen*
- *Plan for språkstimulering og lesing som grunnleggende ferdighet i Sarpsborg kommune skal ligge til grunn også for all opplæring av de flerspråklige elevene i Sarpsborgskolen*

Prinsipp-dokumentet er inndelt i 8 tema. Hvert tema har noen overskrifter som er formulert som spørsmål. Spørsmålene blir besvart med de prinsipper og ordninger som skal gjelde. På denne måten skal det være lett å orientere seg.

- Definisjon av målgruppen (s. 1)
- Nyankomne elever (s. 2)
- Innføringstilbudet (s. 2)
- Særskilt norskopplæring (s.3)
- Tospråklig fagopplæring (s.4)
- Morsmålsopplæring (s.5)
- Kartlegging (s.5)
- Skolestartere (s.6)

Definisjon av målgruppen

Hvilke elever skal ha vedtak?

Opplæringslova § 2-8. Særskild språkopplæring for elevar frå språklege minoritetar

Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.

Hvor lenge varer et vedtak?

Vedtak fattes på bakgrunn av kartlegging og gjelder for ett skoleår. Ny kartlegging hver vår. Vurdering av aktuelle opphør av vedtak i løpet av skoleåret gjøres i desember. En målsetting er at det ikke skal være nødvendig med vedtak om særskilt språkopplæring i grunnskolen lenger enn 4 år.

Hvem fatter vedtak?

Vedtak fattes av enhetsleder på den enkelte skole. Det er et enkeltvedtak som føres i 360.

Nyankomne elever

Alle nyankomne elever med liten eller ingen skolebakgrunn fra Norge inviteres sammen med sine foresatte til en velkomstsamtale på Norsksenteret. Her foretas en registrering av eleven, og Norsksenteret informerer om hvilke skoletilbud som er aktuelle for eleven. Norsksenteret sørger for foresattes samtykke vedrørende særskilt språkopplæring og eventuelt innføringstilbud.

Norsksenteret sender registreringspapirer, samtykkeskjema og eventuell annen informasjon om eleven til aktuell skole. Norsksenteret organiserer tospråklig fagopplæring, og eventuelt tilbud om morsmålsopplæring.

Innføringstilbud

Hva står i Opplæringslova?

§ 2-8 Kommunen kan organisere særskilt opplæringstilbud for nykomne elever i egne grupper, klasser eller skoler. Dersom hele eller deler av opplæringa skal skje i slik gruppe, klasse eller skole, må dette fastsetjast i vedtaket om særskild språkopplæring. Vedtak om slik opplæring i særskilt organisert tilbud kan berre gjerast dersom dette er rekna for å vere til beste for eleven. Opplæring i særskilt organisert tilbud kan vare inntil to år. Vedtak kan berre gjerast for eitt år om gongen. I vedtaket kan det for denne perioden gjerast avvik frå læreplanverket for den aktuelle eleven i den utstrekning dette er nødvendig for å vareta eleven sitt behov. Vedtak etter dette leddet krev samtykkje frå elev eller føresette.

Hvordan er innføringstilbudet organisert i Sarpsborg kommune?

Fra og med skolestart august 2015 blir innføringstilbudet for 2. – 7. trinn samlet på Nye Sandesundsveien barneskole. I utgangspunktet skal elever tilhørende 1.trinn følge ordinært skoletilbud. Her gjøres individuelle vurderinger ved behov.

Innføringselever tilhørende 8. – 10. trinn får tilbud om en innføringsperiode i Verdensklassen på Hafslund ungdomsskole.

Hvilke læreplaner følger elevene i innføringsklassene?

Elevene arbeider etter *Læreplanen for grunnleggende norsk for språklige minoriteter*, men lærerne tilpasser også arbeidsplanene og læringsmålene opp mot planene i det ordinære skoleløpet. Målet er at overgangen til nærskolen skal bli så god som mulig for den enkelte elev.

Begrepsopplæringen skal skje gjennom norskopplæring etter temaplan utarbeidet for innførings elever, og skal i tillegg sees i sammenheng med Sarpsborg kommunes plan for språkstimulering og lesing som grunnleggende ferdighet. Temaplanen er et redskap i opplæringen av elever for å sikre en kvalitativ god og likeverdig opplæring. Planen har hovedfokus på språklæring der arbeid med ord, begreper og språkfunksjoner tar utgangspunkt i noen utvalgte hovedområder i fagene norsk, samfunnsfag, naturfag og matematikk. De grunnleggende ferdighetene er integrert i fag og tema.

Hvor lenge kan eleven tilhøre et innføringstilbud?

I utgangspunktet er tidsrammen for innføringstilbudet ett skoleår. Hver elev blir vurdert individuelt. Tilegner eleven seg det norske språket raskt og greit, foretas en tidligere overføring. Enkelte elever som kommer til Norge med liten eller ingen skolefaglig bakgrunn fra hjemlandet, kan få et noe utvidet innføringstilbud.

Hvordan organiseres overgangen fra innføringstilbud til nærskole?

Kontaktlærerne i innføringstilbudet sørger for å opprette kontakt med nærskole. Så langt det er mulig forberedes glidende overganger med hospiteringsperioder.

Det gjennomføres overføringsmøter der elevenes forutsetninger og behov drøftes; i hvilke fag eleven kan følge aldersadekvate opplæringsmål, og eventuelt i hvor stor grad eleven har behov for tilpasset opplæring. Innføringslærer, ny kontaktlærer og nærskolens kontaktperson for særskilt norskopplæring skal delta på overføringsmøtet (skolens ressursperson flerpråklige)

Særskilt norskopplæring

Hvordan organiseres særskilt norskopplæringen i Sarpsborg kommune?

Det er den enkelte skole/enhet som fatter vedtak vedrørende særskilt norskopplæring. I vedtaket må skolen bestemme om eleven skal følge overgangsplanen *Læreplanen for grunnleggende norsk for språklige minoriteter*, eller om eleven skal følge en tilpasset plan etter kompetansemålene i Kunnskapsløftet.

Elever med vedtak om særskilt norskopplæring skal følges opp av lærer som har ansvar for plan, gjennomføring av undervisningen og rapportering.

Hvor lenge skal eleven ha vedtak om særskilt norskopplæring?

I Opplæringslovas § 2-8 står det: *Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.*

Kartleggingsresultater og grundig vurdering fra kontaktlærer og eventuelt faglærere legges til grunn for å vurdere om eleven har tilstrekkelige norskkunnskaper for å følge ordinær læreplan. Se detaljer under avsnittet *Kartlegging*.

Se s. 1 vedrørende vedtakets varighet.

Tospråklig fagopplæring

Hva står det i Opplæringslova?

§ 2-8 Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.

Når morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale, skal kommunen så langt mogleg leggje til rette for anna opplæring tilpassa føresetnadene til elevane.

Hvilke elever får tilbud om tospråklig fagopplæring?

Alle nyankomne, flerspråklige elever og flerspråklige elever med relativt kort botid i Norge vurderes i forhold til tilbud om tospråklig fagopplæring. Norsksenteret prioriterer og fordeler lærerressursene innenfor gitt ramme. I de tilfeller der kommunen ikke kan etterkomme elevens behov for tospråklig fagopplæring, skal eleven få et utvidet tilbud om særskilt norskopplæring.

Hvor lenge får eleven motta tilbud om tospråklig fagopplæring?

Eleven får tilbud om tospråklig fagopplæring til de i følge kartlegging kan følge undervisningen uten hjelp fra tospråklig lærer. Kommunen har en målsetting om en grense på ca. 4 år.

Hvordan organiseres tilbudet om tospråklig fagopplæring?

Skolene melder sine flerspråklige elevers behov til Norsksenteret, og Norsksenteret tildeler timer ut i fra gitt ressursramme. Skolene/enhetene fatter vedtak ut i fra de ressurser de får tildelt. De tospråklige lærerne reiser rundt og gir undervisning på elevens nærscole. For nærmere beskrivelse, se: *Stillingsbeskrivelse for tospråklige lærere*. (Sarpedia)

Morsmålsopplæring

Hva står det i Opplæringslova?

§ 2-8 Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.

Når morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale, skal kommunen så langt mogleg leggje til rette for anna opplæring tilpassa føresetnadene til elevane.

Morsmålsopplæringa kan leggjast til annan skole enn den eleven til vanleg går ved.

Hvilke elever får tilbud om morsmålsopplæring?

Elever, nyankomne eller med kort botid, uten leseferdigheter på morsmålet, er elever som i utgangspunktet tenderer til vedtak om morsmålsopplæring. Norsksenteret prioriterer innenfor gitt ramme, og har som mål å tilby morsmålsopplæring i minimum to språk fra og med skolestart august 2015.

Hvor lenge får eleven motta tilbud om morsmålsopplæring?

Tilbudet om morsmålsopplæring vil opphøre når eleven mestrer å lese på morsmålet. (avkoding og leseforståelse)

Hvordan organiseres tilbudet om morsmålsopplæring?

Morsmålsopplæringen vil foregå på enkelte skoler etter (utenom) skoletid, hovedsakelig sentrumsskoler/innføringsskoler, slik at elever fra andre skoler må fraktes til skolen der morsmålsopplæringstilbudet er.

Kartlegging

Hva står i Opplæringslova?

§ 2-8 Kommunen skal kartleggje kva dugleik elevane har i norsk før det blir gjort vedtak om særskild språkopplæring. Slik kartlegging skal også utførast undervegs i opplæringa for elevar som får særskild språkopplæring etter føresegna, som grunnlag for å vurdere om elevane har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.

Hvilke kartleggingsverktøy skal benyttes?

Dette verktøyet skal benyttes på alle flerspråklige elever som tenderer til eller har vedtak:

FLERSPRÅKLIG ELEVER I GRUNNSKOLEN, SARPSBORG KOMMUNE

Skjema for vurdering av norskerferdigheter 1. – 10. tinn

Verktøyet ligger i Sarpedia under Norsksenteret – Flerspråklige elever i grunnskolen – kartlegging. Verktøyet gir en score og har som formål å fungere som en veiledning for eventuelt vedtak.

Elever som følger planen Grunnleggende norsk for språklige minoriteter skal kontinuerlig kartlegges med verktøyet som hører til denne planen. Både fagplanen for Grunnleggende norsk og kartleggingsverktøyet finnes i rommet til Norsksenteret i Sarpedia.

Sarpsborg kommune har pålagt alle skoler å kartlegge flerspråklige elever i Vokal.

Hvem kartlegger?

Skjemaet skal fylles ut av lærere som kjenner elevens faglige nivå, for eksempel kontaktlærer og lærer i særskilt norsk, gjerne i samarbeid.

De elever som har vedtak om tospråklig fagopplæring vil også bli kartlagt av tospråklig lærer. Resultatet fra tospråklig lærers kartlegging skal være en del av helhetsvurderingen når det skal vurderes videre vedtak for eleven. Se *Årshjul; Flerspråklige elever, Sarpsborg kommune*.

Innføringslærere kartlegger og skriver rapport når elever skal overføres til hjemskolen.

Når skal elevene kartlegges?

Kartleggingen skal foretas på våren. Tidspunkt for kartlegging finnes i *Årshjul; Flerspråklige elever, Sarpsborg kommune*.

Skolestartere

Hvem kartlegger skolestartere?

Skolene foretar en kartlegging av elever som etter informasjon fra barnehagen, helsestasjonen eller andre tenderer til vedtak etter §2-8. Skolene gjennomfører kartleggingen på våren, da elevene er på skolebesøk eller på et annet avtalt tidspunkt. Kartleggingsverktøyet *Nya Sit* benyttes.